

Nota van toelichting

Kerkrade, 23 april 2026

Nummer: 26TI019

Behorend bij ontwerpbesluit nummer:

Commissie: 9 juni 2026

Gezamenlijke Commissie

Aangeboden door: College van burgemeester en wethouders,

- Wethouder R. Vinken

Onderwerp

Ontwerpbegroting 2027, gewijzigde begroting 2026 en meerjarenraming 2028-2030 van GR HCL

Beslispunten

1. een positieve zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030 en op de begrotingswijziging 2026 aan het dagelijks bestuur van HCL;
2. kennis te nemen van de jaarrekening 2025;
3. kennis te nemen van het dashboard gewijzigde begroting 2026 en ontwerpbegroting HCL 2027.

Samenvatting

Gemeente Kerkrade neemt deel aan verschillende gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. Deze regelingen zijn wettelijk verplicht om hun ontwerpbegroting naar de deelnemende gemeenteraden te sturen. De raden krijgen vervolgens de mogelijkheid om een zienswijze op deze begroting te geven.

Deze nota ondersteunt de kader stellende rol van de raad. Het doel is om uw raad in staat te stellen een weloverwogen zienswijze te formuleren op de begroting van HCL.

Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan een gemeente kiezen voor een publiekrechtelijke samenwerking. Daarbij wordt een zelfstandige organisatie opgericht die taken uitvoert voor meerdere gemeenten. Dit gebeurt op basis van een gemeenschappelijke regeling. Zo'n organisatie noemen we een GR (gemeenschappelijke regeling) of Verbonden Partij.

Wanneer bevoegdheden aan een GR worden overgedragen, komt het gemeentebestuur meer op afstand te staan en heeft het minder directe invloed dan bij taken die de gemeente zelf uitvoert.

Om toch grip te houden op de GR'en, maakt de gemeenteraad gebruik van de planning- en controlcyclus (P&C cyclus). De raad moet inzicht hebben in de financiën van de Verbonden Partij om hierop toezicht te kunnen houden. De Verbonden Partij is verplicht om:

- Uiterlijk 30 april de kadernota voor het komende jaar ter kennisname aan de raad te sturen. Deze nota beschrijft de beleidsmatige en financiële uitgangspunten.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toe te sturen, gevolgd door de definitieve jaarrekening uiterlijk 15 juli. Deze jaarrekening laat zien wat er het voorgaande jaar beleidsmatig en financieel is gebeurd. Ten aanzien hiervan kan de raad geen zienswijze indienen.
- Uiterlijk 12 weken voordat de ontwerpbegroting aan het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling wordt aangeboden deze toe te sturen aan de gemeenteraden. De raad mag hierop een zienswijze indienen en zo wensen of bedenkingen meegeven. De gemeenteraad kan de begroting echter niet goedkeuren of tegenhouden.

De begroting is voor de gemeenteraad een belangrijk middel om kaders te stellen. Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen moet de ontwerpbegroting minimaal 12 weken voordat het Algemeen Bestuur (AB) de begroting behandelt, aan de raden worden toegestuurd. In deze periode kunnen de raden hun zienswijzen indienen bij het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB moet vóór de besluitvorming door het AB schriftelijk en gemotiveerd reageren op alle ingediende zienswijzen. Vervolgens stelt het AB de begroting vast. Binnen twee weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september, moet de begroting worden toegestuurd aan Gedeputeerde Staten. De uitvoering van de activiteiten ligt volledig bij de Verbonden Partij; hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze toelichting ligt de begroting van HCL voor. Eerst worden de strategische ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken. Daarna volgen de beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen voor de begroting. Dit betreft onder meer de effecten van CAO wijzigingen, indexerings- en beleid dat al is vastgesteld. Tot slot wordt ingegaan op het totaalbeeld van de meerjarenraming 2028–2030, jaarschijf 2027, het totale begrotingsbedrag van de GR en de gevolgen hiervan voor onze gemeente.

Historie

1. Gezamenlijke commissie 12 juni 2025, behandeling ontwerpbegrotingen 2026 (link);
2. Raadsvergadering 2 juli 2025, afgeven GR-zienswijzen ontwerpbegroting 2026 (link).

Voorstel

Per 1 januari 2026 zijn meerdere gemeenten waaronder de gemeente Kerkrade en het Waterschap Limburg tot de Gemeenschappelijke Regeling Historisch Centrum Limburg toe getreden. Voor 1 januari 2026 waren het Rijk, de gemeente Maastricht en Heerlen al deelnemers van deze GR en hebben gezorgd voor een goed fundament waarop kan worden door gebouwd op basis van de wettelijke verplichtingen en de reeds ontstane financiële stabiliteit.

De Begroting 2026 is opgesteld op basis van de inzichten van dat moment en de uitgangspunten (o.a. indexatie) van de Gewijzigde begroting 2025. De werkelijkheid binnen het verstrekken van allerlei vormen van informatie (informatiedragers) ontwikkelt zich echter sneller dan traditionele begrotingscycli kunnen bijhouden. Nieuwe wet en regelgeving, toenemende beveiligingseisen, geopolitieke ontwikkelingen en structurele verschuivingen richting cloud- en SaaS-dienstverlening hebben het speelveld in het afgelopen jaar wezenlijk beïnvloed. De Gewijzigde begroting 2026 geeft daarom geen beleidsmatige koerswijziging weer, maar een noodzakelijke correctie op basis van de werkelijke formatie, de feitelijke secundaire arbeidsvoorwaarden en regelingen, de actuele contractbepalingen en de daadwerkelijke afschrijvingen. De ontwerpbegroting 2027 kent geen majeure beleidswijzigingen ten opzichte van de Gewijzigde Begroting 2026, er is ingezet op stabiliteit en voorspelbaarheid.

Daarnaast wordt de raad in de gelegenheid gesteld om een gemotiveerde zienswijze te geven op de gewijzigde begroting 2026, de ontwerpbegroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030 van HCL. Deze zienswijze wordt aangeboden aan het dagelijks bestuur, zodat deze kan worden meegenomen in de definitieve besluitvorming door het Algemeen Bestuur van de GR HCL.

Kanttekening

Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds. Daardoor moet ook de gemeente Kerkrade zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen.

In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 is de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders.

Ook in de huidige zienswijzenbrieven over de begrotingen 2027 van alle gemeenschappelijke regelingen is een uniforme passage opgenomen. Hierin wordt opnieuw gevraagd om noodzakelijke bezuinigingen door te voeren, zowel in de bedrijfsvoering als, waar nodig, in de kerntaken van de organisatie.

Financiën

Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds. Met name voor de periode na 2027 zijn de vooruitzichten nog onzeker. Daardoor staat ook de gemeente Kerkrade voor een grote financiële opgave.

Het ravijnjaar is opgeschoven van 2026 naar 2028. In samenspraak met uw raad is reeds een aantal maatregelen genomen om de meerjarige begrotingstekorten vanaf 2028 deels terug te dringen tot meer behapbare proporties. Dit in de veronderstelling dat het Rijk gemeenten toch nog tegemoet zal (moeten) komen gelet op de maatschappelijke effecten van verdere gemeentelijke bezuinigingen.

In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 zijn de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders.

Begrotingswijziging 2026:

De oorspronkelijke begroting 2026 (1e wijziging) is vastgesteld en gebaseerd op voorcalculatie op basis van de feitelijk in te zetten middelen op het moment van de opmaak van de begroting. De voorliggende 2e wijziging 2026 kent de realisatie over 2025 aangevuld met de financiële vertaling van de ontwikkelingen die tussen het opzetten van de oorspronkelijke begroting 2026 en 1 maart 2026 plaatsgevonden hebben als vertrekpunt.

De begroting 2026 2^e wijziging kent een nul-resultaat, welke als volgt is opgebouwd

Categorie	Vastgestelde begroting 2026 (1 ^e wijziging)	Bijgesteld begroting 2026 (2 ^e wijziging)
Totaal Baten	-8.404.544	-8.611.093
Totaal Lasten	8.404.544	8.611.093
Resultaat	0	0

Als gevolg van de 2^e begrotingswijziging 2026 veranderen de vastgestelde deelnemersbijdragen niet. (waardoor geen zienswijze nodig is)

Begroting 2027:

De begroting 2027 is €182.594,- hoger dan de (vastgestelde) begroting 2026 (totaal over de gemeenschappelijke regeling HCL).

Dit is vooral te wijten aan indexeringen en de dotatie voorziening groot onderhoud gebouwen. Er is dan wel een stijging te zien in de begroting maar de baten weg te strepen tegen de lasten is er een nul lijn. Onze deelnemersbijdrage zal in 2027 met 2% stijgen

Categorie	Begroting 2027
Totaal Baten	-8.793.688
Totaal Lasten	8.793.688
Resultaat	0

Meerjarenraming 2028-2030

De algemene baten bestaan uit de SPUK-bijdrage van het Rijk, de huur- en onderhoudsbijdrage Rijk en de deelnemersbijdragen van de deelnemers in de GR HCL. Per deelnemer is de geraamde bijdrage voor de jaar 2028-2030 gebaseerd op de jaarlijkse CPI-indexering van 2% van de grote deelnemersbijdrage voor 2027 en luidt daarmee als volgt:

	2027	2028	2029	2030
Gemeente Beek	€ 106.305	€ 108.431	€ 110.600	€ 112.812
Gemeente Brunssum	€ 123.612	€ 126.084	€ 128.606	€ 131.178
Gemeente Eijsden-Margraten	€ 108.498	€ 110.659	€ 112.872	€ 115.129
Gemeente Gulpen-Wittern	€ 137.798	€ 140.554	€ 143.365	€ 146.232
Gemeente Heerlen	€ 1.033.587	€ 1.054.259	€ 1.075.344	€ 1.096.851
Gemeente Kerkrade	€ 191.808	€ 195.644	€ 199.557	€ 203.548
Gemeente Landgraaf	€ 210.023	€ 214.223	€ 218.508	€ 222.878
Gemeente Maastricht	€ 1.126.114	€ 1.148.636	€ 1.171.609	€ 1.195.041
Gemeente Meerssen	€ 83.522	€ 85.192	€ 86.897	€ 88.634
Gemeente Simpelveld	€ 66.884	€ 68.222	€ 69.586	€ 70.948
Gemeente Vaals	€ 59.810	€ 61.006	€ 62.226	€ 63.471

Gemeente Valkenburg ad Geul	€ 91.237	€ 93.062	€ 94.923	€ 96.821
Gemeente Voerendaal	€ 81.425	€ 83.054	€ 84.715	€ 86.409
Waterschap Limburg	€ 91.534	€ 93.365	€ 95.232	€ 97.137

Samengevat hebben de begrotingswijzigingen 2026 en de Meerjarenraming 2027-2030 voor Kerkrade de volgende financiële consequenties. In 2025 waren wij als gemeente nog geen deelnemer aan de GR HCL.

bedragen x €1.000	2027	2028	2029	2030
Gemeentebegroting	190	191	192	192
Begroting 2026 HCL	192	196	200	204
Financiële consequenties	-2	-5	-8	-12

Maatschappelijke betrokkenheid

De ontwerpbegroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Vervolg

De begroting 2027 is in de vergadering van het Dagelijks Bestuur op 25 maart 2026 behandeld. De aanbiedingsbrief is op 15 april 2026 ontvangen. Vanaf die datum geldt de wettelijke termijn van 12 weken. De jaarrekening 2025 wordt ter kennisname voorgelegd.

Voordat de begroting wordt vastgesteld, vindt een terugkoppeling plaats. Het Dagelijks Bestuur laat dan schriftelijk en gemotiveerd weten hoe het de zienswijzen beoordeelt en tot welke conclusies dit heeft geleid.

Het Algemeen Bestuur stelt de ontwerpbegroting 2027 vast op 9 juli 2026 Uiterlijk twee weken na die vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september, wordt de begroting toegestuurd aan Gedeputeerde Staten.

Evaluatie

In de jaarrekening zal de GR HCL verantwoording afleggen over realisatie van de ontwerpbegroting voorgenomen strategische plannen en financiële ontwikkelingen

Bijlagen

1. Ontwerpbesluit HCL
2. Nota van Toelichting HCL
3. Concept-Zienswijzebrief HCL
4. Dashboard HCL
5. HCL begrotingswijzigingen – indien van toepassing
6. HCL ontwerpbegroting 2027 en meerjarenraming 2028 – 2029
7. HCL voorlopige jaarrekening en jaarverslag 2025

